

Onko muinaisjäännöksellä tilaa tulevaisuudessa – pisteistä alueita

Sirkka-Liisa Seppälä

Muinaisjäännöksen määrittely ja rajaus

Muinaisjäännökselle on annettu vahva lain suoja, mutta määritelmän sisällöstä tai kriteereistä ei ole tarkempia säädöksiä. Automaattiseen rauhoitukseen perustuva laki jättää vastuun muinaisjäännöksen havaitsemisesta ja tunnistamisesta kansalaiselle, mutta toteamisesta vastaa niiden suojelua valvova Museovirasto. Käytännössä muinaisjäännösten määrittelystä vastaavat Suomessa tällä hetkellä kymmenet arkeologit, joiden koulutus, työkokemus, viiteryhmät ja intressit vaihtelevat melkoisesti.

Muinaisjäännöksiä koskevat käsitykset ja luokittelut ovat muotoutuneet arkeologiyhteisössä vuosikymmenien kuluessa. Keskitetty suojelu ja yhdenmukainen koulutus on vahvistanut ja kantanut tätä hiljaista tai kirjoittamatonta perimätietoa sukupolvelta toiselle. Muinaisjäännöstyyppinä on pidetty ikään kuin annettuina ja itsestään selvinä. Toisaalta erilaiset käytännöt ovat herättäneet keskustelua erityisesti silloin, kun terminologiaa on haluttu laajentaa tai muuttaa ennestään tuntemattomilla määritelmillä.

Kahdenkymmenen viime vuoden aikana yhteiskunnalliset muutokset, arkeologisen koulutuksen lisääntyminen, monipuolistuminen ja kansainvälistyminen ovat heijastuneet myös muinaisjäännöksiin. Muutospaineita ovat aiheuttaneet alueellisista tai paikallisista

perinteistä lähtevät määritelmät, asutus- tai elinkeinohistoriaan liittyvät kohteet tai historiallisen ajan muinaisjäännökset. Terminologiaa on myös alettu muokata erilaisten asiastajien, tietokantojen ja rekisterien kehittämistyön yhteydessä. Erityisesti paikkatietojärjestelmät ovat avanneet runsaasti uusia hyödyntämismahdollisuuksia. Toisaalta ne ovat myös paljastaneet luokittelun heikkouksia, joskus jopa terminologisia sekaannuksia. Paikkatieto asettaa myös inventoijalle uusia haasteita ja vaatimuksia. Käsittelen tässä yhteydessä muinaisjäännöstä erityisesti inventoinnin näkökulmasta.

Muinaisjäännöksen toteaminen perustuu fyysiseen havainnointiin, jolla on aina jonkinlainen suhde paikkaan ja tilaan. Tämä ulottuvuus on kirjattu lakiinkin, sillä 4 §:n mukaan ”kiinteään muinaisjäännökseen kuuluu sellainen maa-alue, joka on tarpeen jäännöksen säilymiseksi sekä jäännöksen laadun ja merkityksen kannalta välttämättömän tilan varaimiseksi sen ympärille”. Tällainen suoja-alue muinaisjäännökselle on käytännössä vahvistettu vain noin kolmessakymmenessä tapauksessa¹ ja muiden osalta sovelletaan seuraavan pykälän mukaisesti: ”jollei muinaisjäännöksen rajoja ole vahvistettu siten kuin edellä tässä pykälässä on sanottu, katsotaan rajojen kulkevan siten, että suoja-alueen leveydeksi tulee kaksi metriä luettuna jäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista.”

Tärkeintä on tietysti lain hengen ja tarkoi-

tuksen mukainen määrittely, sillä sen kirjaimellinen noudattaminen voi tosiasiasa johtaa suojelun kannalta kestävämmiin ratkaisuihin. Muinaisjäännöksen sijoittaminen paikkaan ja tilaan edellyttää kuitenkin fyysistä, näkyvää jäännöstä laajemman arkeologisen kontekstin hahmottamista ja ymmärtämistä, käsitystä muinaisesta toiminnasta ja sen suhteesta ympäristöön.

Miten sitten voidaan arvioida jäännöksen ”näkyvät ulkoreunat”. Tai miten kattavasti määritellä jäännöksen säilymistä ja merkitystä turvaava suojavyöhyke², joka esimerkiksi maankäytön suunnittelussa pitäisi ottaa huomioon. Oletettavasti rajaustapoihin ja -kriteerien valintaan vaikuttavat ensi sijassa käsitykset jäännöksen luonteesta ja topografian merkityksestä. Arkeologin määrittely perustuu oletettavasti useimmiten malliajatteluun ja visuaaliseen havainnointiin, mikä helpottaa dokumentointia mutta asettaa myös monenlaisia rajoituksia.

Tulkinnassa on yleensä otettava huomioon, että maanpinnalle erottuvat rakennelmat tai löydöt näkyvät usein vain sattumalta. Asuinpaikkojen osalta rajausta on suurpiirteisempää ja heijastaa pyyntikulttuurin leiripaikkatulkintoja. Röykkiöiden ja muiden kivirakenteiden osalta on taas painotettu näkyviä rakenteita. Perinteisen rajaustavan ongelmallisuus on huomattu. Nykyisin varsinkin röykkiöryhmien ja rautakautisiksi tulkittujen jäännösten topografinen rajausta on yleistynyt. Menettely saa tukea ja on myös vaikuttanut tutkimukseen 1990-luvulta lähtien. Monissa 1990–2000-luvun röykkiökaivauksissa on tietoisesti tutkittu myös jäännösten ympäristöä. Yleensä välialueilta onkin todettu selvä kulttuurikerros, josta ei ehkä ole näkynyt merkkiäkään maanpinnalle (vrt. Lesell tässä julkaisussa).

Pisteitä ja alueita

Muinaisjäännösten sijainti ilmoitetaan vakiintuneen tavan mukaisesti pistekoordinaatteina, jolloin sijainti on helppo ilmoittaa numerosar-

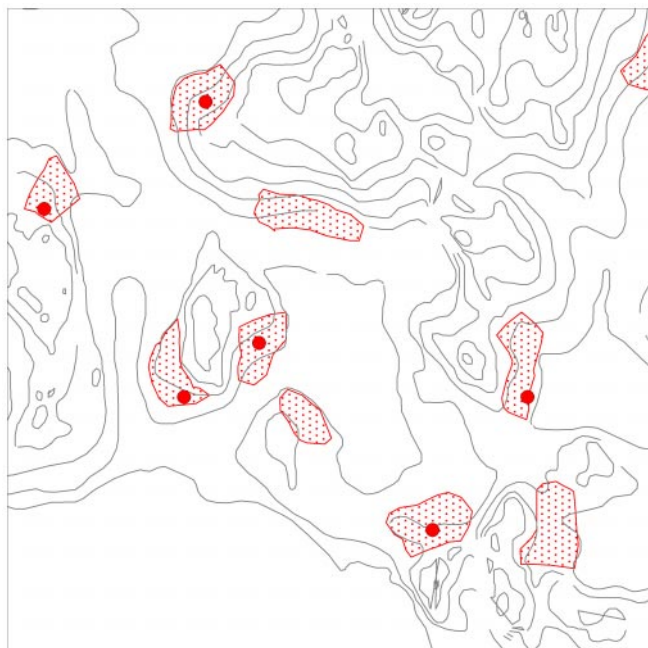
jana sovitussa järjestelmässä. Pisteellä tarkoitetaan yleensä aluemaisen kohteen keskimääräistä tai karkeaa sijaintia. Tällaisen yleistävän ja signaalitiedon ongelmana on, ettei sen epävarmuutta tai virhemarginaalia yleensä tunneta. Marginaalin avulla pisteelle on mahdollista helposti luoda puskurivyöhykkeitä, joiden sisään kohde todennäköisesti sijoittuu. Piste voidaan myös generoida alueista, laskennallisena keskipisteenä.

Joskus pistetiedolla voidaan esittää kohteen sijaintia täsmällisestikin, mikäli kyseessä ovat pienialaiset ja ominaisuuksiltaan selvärajaiset kohteet kuten kuppikivet. Sellaiset kohteet tulee itse asiassa aina esittääkin pistetietona. Kokonaan toinen asia on, että kuppikivelle ympärille suojavyöhykkeeksi määritellyn muinaisjäännösalueen laskennallinen keskipistekoordinaatti saattaa tällöin poiketa varsinaisen kiven sijainnista.

Aluesijaintia käytetään yleisesti silloin, kun käytössä on kohteen sijaintia kuvaava suurimittakaavainen kartta tai karttaliittymä. Alue on ominaisuuksiltaan pääsääntöisesti rajaava ja sulkeutuva. Se on tavallisimmin myös binäärinen; rajan ulkopuolella ominaisuus tai kriteeri ei enää toteudu. Aluerajausta kuvaa kohteen oletettua sijaintia kuitenkin ensi sijassa valitussa karttajärjestelmässä, ei niinkään maastossa. Aluerajausta voidaan käyttää monipuolisesti kaikenlaisiin laskelmiin ja arvioihin (pinta-alat, kattavuus), mutta erityisen käyttökelpoisia alueet ovat erilaisissa päällekkäistarkasteluissa (mm. geologiset elementit, muuttuvan maankäytön alueet) ja yhdistettynä esimerkiksi näkyvyysanalyysiin.

Muinaisjäännös on jo määritelmällisesti aluemainen ilmiö. Se koostuu havainnoista (visuaalisesti hahmotettuna geometrisesti hahmotettavina pisteinä, viivoina, alueina) tietyllä paikalla ja tietyssä ympäristössä (konteksti). Muinaisjäännös tulee aina ajatella, määritellä ja kuvata ensisijaisesti alueena, jolla on tiettyjä ominaisuuksia. Koska muinaisjäännöksen raja on ainakin juridisessa mielessä poissulkeva, sen tulee olla kattava, toisin sanoen sisältää varsinaisten havaintojen lisäksi

Kuva 1. Esimerkki muinaisjäännösten kuvaamisesta alueina ja pisteinä. Kaksi muinaisjäännöskistä jakautuu kolmeen alueeseen (ei pistettä). Muinaisjäännöstä kuvaava keskipistekoordinaatti voidaan sijoittaa vain yhteen kohtaan, joko alueiden keskelle tai johonkin niistä. Muut alueet voidaan kuvata erilliskohteina.

myös näkyvään jäännökseen kuuluvan suojavyöhykkeen.

Rajoiltaan epämääräisen arkeologisen kohteen osalta tällainen poissulkeva raja on ongelmallinen. Alue voidaankin tässä tapauksessa nähdä tulkinnallisena rajauksena, jonka sisäpuolella riittävä määrä ehtoja eli muinaisjäännöksen määrittelmä täyttyy. Aluetta voidaan muuttaa havaintojen, käsitysten tai tulkintojen muuttuessa. Määrittelyn epävarmuutta on myös mahdollista mallintaa, mutta tätä ei suomalaisessa arkeologiassa ilmeisesti ole toistaiseksi käytetty muinaisjäännösten laajuuden arvioinnissa.

Muinaisjäännökset ovat erilaisia, mutta aluerajaus tulisi samankaltaisten kohteiden osalta tehdä yhdenmukaisin, sovituin kriteerein. Tällä hetkellä varsinkin rökkiöihin liittyvien alueiden rajauksessa noudatetaan toisaalta tiukkaa näkyvään rakennelmaan tai muuhun havaintoon perustuvaa rajausta, toisaalta huomattavasti laajempaa topografisen kokonaisuuden mukaista rajaustapaa.

Muinaisjäännöksen aluerajauksen yleistettävyyden säätelää alkuperäisen kartan mittakaava. Peruskartan (1:20 000) avulla tehty rajausta voidaan perinteisen kartografisen yleis-

tysperiaatteen mukaisesti esittää kerran suurennetussa tai pienennetyssä mittakaavassa (1:10 000–40 000). Arkeologinkin kannattaa muistaa, että “Accuracy and precision are tied to the original map scale and do not change even if the user zooms in and out”³. On siis tunnistettava ja erotettava toisistaan mittauksen/mittaustavan tarkkuudesta (precision) ja paikannuksen oikeellisuudesta tai täsmällisyydestä (accuracy) johtuva epävarmuus ja virhelähteet. Tarkempi mittaustapa ei paranna tiedon oikeellisuutta, jos emme tunne kohteen laajuutta ja luonnetta. Tiedon tarkkuuden merkitystä on paikkatiedon yleistyessä alettua pohtia yhä enemmän myös arkeologiassa.⁴

Aluerajaus inventoinnissa

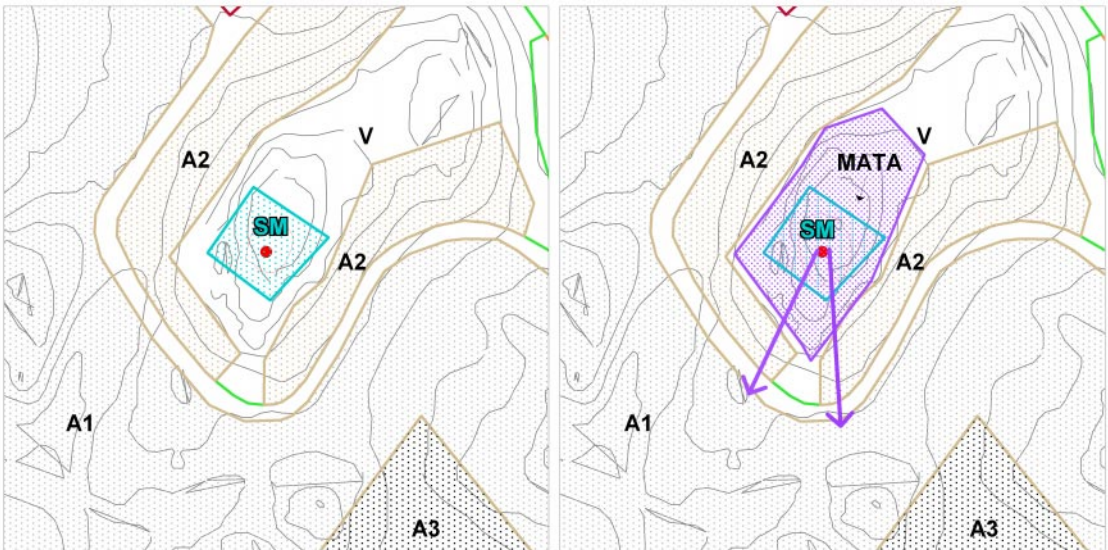
Nykyisin inventoijalta edellytetään tai ainakin toivotaan muinaisjäännösten alueellista rajausta. Museovirastossa on tehty muinaisjäännösrekisteriin liittyviä paikkatietomuotoisia aluerajauksia 1990-luvun lopulta lähtien. Muinaisjäännösrekisterissä oli vuoden 2006 lopussa lähes 19 000 kiinteää muinaisjäännöstä, joista yli kolmasosa (7 000) on ra-

jattu⁵. Rekisterin rajauksissa on käytetty hyvin vaihtelevia lähteitä; osa tehdään tuoreen inventointitiedon pohjalta, osa vanhojen, jopa 20 vuotta vanhojen karttarajauksen perusteella ja loput pistetiedosta arvioimalla. Tähänastisista rajauksista kaksi kolmasosaa perustuu arkeologin inventoinnin perusteella esittämään karttarajaukseen. Vain seitsemän prosenttia rajauksista pohjautuu varsinaiseen arkeologiseen kenttätutkimukseen. Ja joka viidennen muinaisjäännöksen aluerajaus on jouduttu määrittelemään Museovirastossa kartan ääressä. Aluerajaustietokanta onkin nykyisessä muodossaan melko heterogeenisin perustein laadittu kokonaisuus.⁶

Kivikautisten asuinpaikkojen rajausta on perinteisesti pidetty helpoimpana, koska löytöalueet on useimmiten ilmaistu vyöhykkeinä. Asuminen ja jokapäiväinen elämä arkisine askareineen on kuitenkin rajoiltaan epä-määräistä. Toisaalta määrittelyssä ja rajauksessa on voitu hyödyntää tutkimuksen avulla luotuja malleja, siitä mitä asuinpaikkaan kuuluu ja millaisilla paikoilla on asuttu. Yleisimmin asuinpaikat kaiketi rajataan maastossa havaittujen muinaisrantamuodostumien mu-

kaisesti. Erityisesti moreenimäillä sijaitsevien kalmistojen rajauksessakin on yleensä käytetty geomorfologisia perusteita. Muinaislinnaan taas kuuluu määritelmän mukaisesti koko mäki rinteineen. Huomattavasti vähemmän työkaluja inventoijalla on käytössä muiden monumentaalisten jäännösten rajaamiseen. Hiidenkiukaat ovat tunnetusti muinaisjäännöksiä, mutta vaikeampaa on määritellä mikä niiden ympäristöstä kuuluu samaan kokonaisuuteen. Vielä vaikeamman valinnan edessä inventoija on viljelyjäännösten ja monien muidenkin elinkeinohistoriallisten jäännösten kohdalla.

Paikkatiedossa esitetty alue kuvaa kaikkia rajauksia yhdenmukaisesti ja yhtenäinen kuvaustekniikka onkin tarkoituksenmukaista. Samalla kaavamainen kuvaustapa hävittää tiedon laadun arvioinnin kannalta merkitseviä ominaisuuksia. Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösten aluerajaustietokannassa aineisto on luokiteltu rajauslähteen ja -tavan mukaisesti. Rajaukset on siis mahdollista kuvata niiden laatukriteerin perusteella. Toisaalta rajaus on aina parasta ymmärtää suuntaa antavaksi arvioksi kohteen laajuudesta. Osa

Kuva 2. Muinaisjäännöksen merkintä yleiskaavassa. Muinaisjäännöksen ympäristö tulee muuttumaan suuresti maankäytön ja rakentamisen takia. Oikealla rajauksessa on otettu huomioon muinaisjäännöksen arvoa turvaava vyöhyke (mata) sekä tärkeimmät näkymäsuunnat. Näkymäakselin kohdalle on jätetty rakentamaton vyöhyke.

aluerajauksista on ymmärretty vain viitteellisinä puskureina ja signaaleina rauhoitetusta kohteesta.

Aluerajaus asettaa lisää vaatimuksia inventoijalle. On päätettävä maastossa, mitä muinaisjäännökseen kuuluu. Toisaalta näin pitäisikin toimia, onhan inventoijan ensisijainen tehtävä kuvata havainnot ja määritellä muinaisjäännöksen ja sen rajauksen kriteerit primäärihavaintojen pohjalta.

Aluerajaus on perusteltu ja kattava tapa määritellä muinaisjäännös, koska se ottaa huomioon ja tuo esille kontekstin. Kuvaamalla muinaisjäännökseen kuuluva ympäristö voidaan tehdä näkyväksi tiedostamaton ja sanaton osa määrittelyprosessia. Aluerajaus paljastaa aina jotakin jäännöksen tulkintavasta. Röykkiötutkimusten esimerkit osoittavat, että rajaus on syytä tehdä mieluummin laajaksi kuin suppeaksi. Rajauksen perustelu tulee myös käytävä ilmi kohteen kuvauksesta, jotta sen merkitystä ja vaikutusta voidaan arvioida. Inventoija kerää maastossa yleensä huomattavasti enemmän informaatiota kuin käytössä oleviin karttapohjiin on merkitty.

Muinaisjäännöksen esittäminen ja rajaaminen kartalla

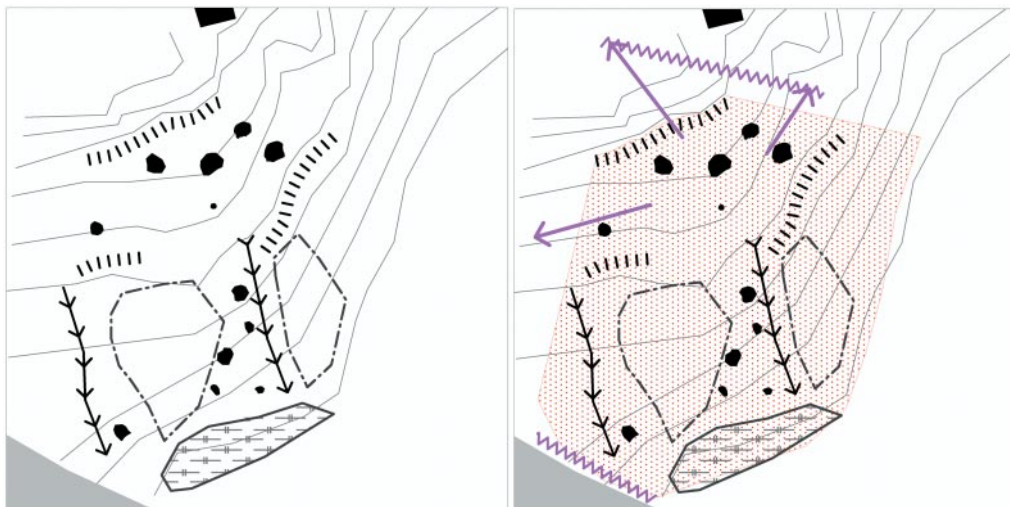
Inventoija on havainnoitsijana ja dokumentoijana avainasemassa, kun päämääränä on muinaisjäännöksen laajuutta ja sen arvoa – siis merkitystä ja sen säilymistä – turvaava suojavyöhyke. Jotta rajauksen perustelu avautuu tiedon käyttäjälle, tulee päättelyketju kirjoittaa auki ymmärrettävään muotoon. Käyttökelpoisin tapa kuvata havaintoja on esittää ne kartografisesti, koska jäännöstä koskevat päätelmät ja dokumentointi perustuvat yleensä visuaaliseen havainnointiin.

Havainnot ja niiden pohjalta tehtävät tulkinnot on kartoissa syytä erottaa toisistaan ja tuoda esiin omina elementteinään. Havainnoilla tarkoitetaan tässä tapauksessa muutakin kuin löytöjä, noki- palomaita tai näkyviä rakenteita. Arkeologisesti merkityksellisiä havaintoja ovat myös maaston ja maanpinnan

muodot, erityisesti maankäytöstä eri aikoina syntyneet muodostumat. Erityisen tärkeitä on merkitä karttaan sellaiset rajasperusteena käytetyt topografiset piirteet ja muodot, joita ei jostain syystä ole pohjakartassa. Esimerkiksi nykyisin yleisesti käytössä olevassa rasterimuotoisessa PerusCD-aineistossa on arkeologin käyttöön aivan liian vähän maastoinformaatiota.

Rajausehdotuksessa tulee näkyä kaikki sen perusteena käytetyt havainnot eriteltyinä sekä jäännöksen säilymistä turvaava vyöhyke. Parhaassa tapauksessa kohteen rajauksen luotettavuuttakin voidaan arvioida. Siihen vaikuttavat jäännöksen luonnetta koskevat käsitykset ja kartoituksen taso ja tarkkuus sekä havainnointiolot maastossa. Taajamissa tai nopeasti muuttuvan maankäytön alueilla rajauksessa on hyödyllistä merkitä myös kriittiset maastokohdat ja suunnat, joihin muinaisjäännös saattaa jatkua. Maastossa saattaa tulla esiin myös muinaisjäännöstä mahdollisesti uhkaavia tekijöitä, esimerkiksi eroosiota tai rakentamista. Esimerkiksi tiivistyvä yhdyskuntarakenne lisää huomattavasti viheralueiden virkistyskäyttöä. Tästä esi-merkkinä voidaan mainita Espoon asuntoalueiden lähistöllä sijaitsevat röykkiöt, joista monet ovat tuhoutuneet lasten leikeissä vasta 2000-luvulla.

Visuaalisesti tehokkaimpia ja informatiivisimpia aluerajauksen esittämismenetelmiä ovat digitaaliset ilmakuvat ja valokuvat. Ilmakuvaan sisältyy tai siihen voidaan liittää runsaasti muuta informaatiota; vaikkapa korkeusmalli, muinaisrannat, maaperä- ja kasvilisäuskuvia. Valokuvauksessa on perusteltua kiinnittää huomiota myös jäännökseltä näkyvään alueeseen tai vastaavasti jäännöksen omaan visuaaliseen vaikutukseen ympäristöönsä. Näkymätkin ovat olennainen osa jäännöksen ympäristöä ja voivat olla tärkeitä jäännöksen luonteen ymmärtämisen kannalta. Paikalta otettuihin valokuviin voidaan merkitä myös havaintoja ja rajausehdotuksia. Tällaista merkintätapaa onkin itse asiassa käytetty jo arkeologisen tutkimuksen alkua ajoista lähtien.

Kuva 3. Kuvitteellinen esimerkki muinaisjäännöksen dokumentoinnista inventoinnissa. Vasemmassa kuvassa on esitetty kaavan pohjakartalla maastohavainnot, rakenteet, maanpinnan muodot, terassit, ojat ja painanteet. Oikeaan kuvaan on merkitty maastohavaintoihin perustuva muinaisjäännöksen aluerajaus. Edellisten perusteella on myös arvioitu ne suunnat (nuolet), joihin muinaisjäännös todennäköisimmin saattaa ulottua. Näitä alueita ei ehditty inventoinnissa tarkastaa, mutta ne on syytä ottaa huomioon esimerkiksi maan käytön suunnittelussa. Sahalaitaviivituksella on merkitty kohdat, joissa muinaisjäännökseen todennäköisesti kohdistuvat suurimmat uhat, esimerkiksi rakentamisen tai kulutuksen takia. Molemmat ovat muinaisjäännökseen liittyvä kriittisiä tekijöitä.

Esimerkkinä yleis- ja asemakaavatason (1:10 000–1:2 000) inventointi

Inventoinnin tulisi palvella kaikenlaista käyttöä, mutta useimmiten se vastaa lähinnä tiettyihin tavoitteisiin annettuja resurssien puitteissa. Yleensä ratkaisevaa on inventoinnissa käytetyn kartta-aineiston taso ja havaintojen dokumentointi- tai mittaustapa. Esimerkiksi kaavainventoinneissa dokumentoinnin ja aluerajauksen tulisi aina olla vähintään kaavan mittakaavassa. Asemakaavaan liittyvässä inventoinnissa peruskarttarajaus on suuntaa antavanakin helposti liian karkea. Kohteiden rajauksessa tuleekin käyttää kaavan pohjakarttaa. Kaavoittaja toimittaa aineiston pyydettäessä, koska yhtenäinen kuvaustapa hyödyttää myös suunnittelijaa.

Kattavaan aluerajaukseen tulee sisältyä sekä arkeologiset havainnot (pisteitä, viivoja,

alueita) että niistä johdettu rajausehdotus (alue). Tällainen dokumentointi palvelee paitsi tutkimusta ja suojelua, hyödyttää myös hallinnollista käsittelyä. Inventointien kuvaustekniikka on vielä nykyisin täysin kehittymätöntä. Kaikille tiedon käyttäjille olisi hyödyllistä, että esimerkiksi arkeologiassa käytettävistä kartografisista yhtenäisistä merkin-tätavoista voitaisiin sopia. Aluerajauksen merkityksestä tai inventoijan roolista ei ole toistaiseksi käyty juuri ollenkaan keskustelua.

Yleiskaavatasoisissa inventoinneissa onkin jatkossa syytä keskittyä rakenteiden yksityiskohtaisen mittaamisen ja dokumentoinnin sijasta nimenomaan aluerajauksiin – inventoinneissa kerättyä tietoa jäännösten rakenteellisista piirteistä ja ominaisuuksista käytetään todennäköisesti varsin vähän arkeologiassa tutkimuksessa. Aluetta ja ympäristöä koskevalla tiedolla on esimerkiksi asutusmal-leja ja toimeentulostrategioita koskevassa tut-

kimuksessa sen sijaan huomattavasti enemmän hyötystä.

Onko muinaisjäännöksellä tilaa tulevaisuudessa

Suunta pisteistä alueiksi on ehdottomasti oikea, kun kyse on muinaisjäännöksen sijainnista. Omasta puolestani uskon, että karkeakin, muinaisjäännöksen melkoisella varmuudella sisältävä aluerajaus on monin verroin hyödyllisempi tieto kuin vaikkapa GPS:llä mitatut ja metrin tarkkuudella ilmoitetut näennäistarkat pistekoordinaatit, jotka osuvat ehkä jonnekin muinaisjäännöksen tuntumaan 20 metrin säteellä.

Aluerajauksen käyttäjän tulee ymmärtää aineistonsa lähtökohdat ja rajoitukset. Tärkeintä on, että tiedon laatu vastaa käyttäjän odotuksia ja täyttää minimitasen vaatimukset. Inventointien ja inventointia tekevien arkeologien merkitys tulee jatkossa todennäköisesti kasvamaan. Suojelua hoitavan viranomaisen on kyettävä vastaamaan entistä yksityiskohdaisemmin ja täsmällisemmin muinaisjäännösten laajuutta ja rajausta koskeviin kysymyksiin. Muinaisjäännöksen esittäminen alueena on myös maanomistajan näkökulmasta tiedon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä vahvistava tekijä.

Muinaisjäännökselle on tilaa tulevaisuudessa, jos tiedämme ja kerromme muillekin, mitä ne ovat ja missä ne ovat. Muinaismuistolain määritelmä on tarkoituksellisesti joustava – se antaa vapauksia tehdä tulkintoja, mutta korostaa samalla määrittelijän vastuuta. On aika tiedostaa, että määritelmä on muuttuva ja kontekstistaan riippuva – näkökulmat ja painotukset vaihtelevat. Määrittelyn pohjaksi tarvitaan kuitenkin yhteisiä pelisääntöjä. Pelkästään inventoijan omista intresseistä lähtevä työ on ymmärrettävää, mutta tiedon käyttäjille koodin avaaminen saattaa olla epätoivoinen tehtävä. Muinaisjäännösten säilymisen kannalta on myös tärkeää hyväksyä, että ne kuuluvat muillekin kuin arkeologeille. Ensimmäinen askel avoimeen vuoropuheluun on

muinaisjäännösrekisterin avaaminen yleiseen käyttöön mahdollisimman pian.

Loppuviitteet:

- 1 Suunnittelujohtaja Marianne Schauman-Lönnqvist, Museovirasto, suullinen tieto 8.1.2007.
- 2 Suoja-alue on lakitermi, jolla tarkoitetaan maanmittauksin tai muilla toimenpiteillä vahvistettavaa muinaisjäännöksen rajauksia. Suojavyöhykkeellä taas tarkoitetaan tässä yhteydessä arkeologisesti määriteltäviä ja perusteltua muinaisjäännöksen merkitystä eli arvoa turvaavaa aluetta tai tilaa.
- 3 Lisätietoa käsitteistä precision ja accuracy. <<http://www.colorado.edu/geography/gcraft/notes/error/error.html>>
- 4 Ks. esimerkiksi GIS Guide to Good Practice osoitteessa <<http://ads.ahds.ac.uk/project/goodguides/gis/>>
- 5 Tiedot on kerätty Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä tammi-kuussa 2007. Kirjoittaja on syöttänyt ja muokannut muinaisjäännösrekisterin tietoja sen alkuvaiheista (1996) lähtien sekä tehnyt aluerajautietokantaa 2000-luvulla useiden kuntien osalta. Luvut ovat summittaisia, koska tiedot muuttuvat koko ajan syöttötilanteen mukaan.
- 6 Museoviraston muinaisjäännösrekisterin aluerajauksissa määritellään rajauksien tarkkuus. Luokituksen mukaan on syntynyt eräänlaisia polyteettisiä luokkia, joihin voi sisältyä ominaisuuksiltaan hyvin erilaisia kohteita. Parhaan tarkkuuden luokkaan sisältyvä kohde voi olla joko a) tarkasti mitattu tai b) selvärajainen, pienialainen tai kumppaakin. Rajauksien tarkkuudella tarkoitetaan tässä joko mittauksien tarkkuutta tai tiedon täsmällisyyttä tai kumppaakin (sekä accuracy että precision).

Sirkka-Liisa Seppälä, FL
Museoviraston arkeologian osaston määraikainen projektitutkija